

STRATA

İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

STRATA: İLİŞKİSEL SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Dört aylık yaygın süreli dergi

(Hakemli akademik dergi)

İmtiyaz Sahibi: Phoenix Yayınevi adına Ünal Sevindik

Genel Yayın Yönetmeni: Özlem Akkaya-Vefa Saygın Öğütle

Sayı Editörü: Özlem Akkaya

Kitap Değerlendirme Editörü: Funda Sönmez Öğütle

stratadergikitapinceleme@gmail.com

Yayın Kurulu: Aksu Akçaoğlu, Polat S. Alpman, Alim Arlı, Özgür Arun, Ozan Aşık, Aslıhan Aykaç Yanardağ, Özgür Budak, Barış Büyükokutan, Güney Çeğin, Sinan T. Gülhan, Sanem Güvenç-Salgırlı, Barış Mücen, Nazlı Ökten, Gülbin Özdamar Akarçay, Nadir Suğur, Çağdaş Üngör, Semiray Yücebaş

Bilim ve Danışma Kurulu: Feyza Ak Akyol, Erhan Akarçay, Bekir Balkız, Didem Danış, Saniye Dedeoğlu, Koray Değirmenci, Ayşe Durakbaşa, Gökçen Ertuğrul, Aylin Görgün Baran, Neşe Gurallar, Mehmet Nuri Gültekin, Barış Gürsoy, Meltem Karadağ, Sevcan Karcı, Alp Yücel Kaya, Onur Kınlı, Hüseyin Köse, Ceren Lordoğlu, Meral Özbek, Ahmet Özcan, İbrahim Şirin, Ümit Tatlıcan, Elif Yeneroğlu, Egemen Yılıgür, Mesut Yücebaş

Strata Sekreteryası: Gülşah Kurt, Hilal Sevlü, Tolga Ulusoy

12. Sayı: Şubat 2023, Ankara.

ISSN: 2667-6079

Yönetim Yeri:

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1. Kızılay/Ankara

Tel: 0 312 419 97 81 pbx • Faks: 0 (312) 419 16 11

Phoenix Yayınevi

©Phoenix Yayınevi Tüm Hakları Saklıdır.

www.phoenixyayinevi.com

Baskı: Repro Bir Matbaacılık Kağ. Rekl. Tasarım Tic. Ltd. Şti.

Sertifika No: 47381

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514. Cad.

No: 23-25 Yenimahalle/ANKARA

Dağıtım: Siyasal Kitabevi

Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1 Kızılay/Ankara

Kapak tasarım ve dizgi: Gamze Uçak

İletişim Adresi:

<https://stratadergi.org>

stratadergi@gmail.com

strata@strata.com

*Bu dergide yayımlanan makaleler, yazarlarının sorumluluğundadır.

Editörün Takdimi Özlem Akkaya	5
Vefa Saygın Öğütle ve Özlem Akkaya ile Söyleşi Tolga Ulusoy	9
Proje Yönetim Metodolojileri ve Yazılım Emek Süreçlerinin İncelenmesi Ahmet Gire	21
Hegemonik Erkekliğin Covid-19 ile İmtihanı Pınar Sarıgöl	51
Döngüsel Sınır Turizmi ve Motilite (Hareketlilik Sermayesi) Esen Burcu Özcan	71
Türkiye’de Gençlerin Kültürel Katılım Örüntülerine Etki Eden Faktörler Saim Buğra Kurban	109
Ringdeki Yıkım: Profesyonel Bir “Rakibin” Oluşumunda Habitus Loïc Wacquant Çeviren: Özlem Akkaya	145

Kitap İncelemesi:
Arkeolojinin Yeniden-İnşası Teori ve Pratik
Çiler Çilingiroğlu

173

Editörün Takdimi

Özlem Akkaya

Ülkece içinde geçmekte olduğumuz bu yoğun ve acı günlerde, ilişkilerin ve ilişkiselliğin kurucu ve üretici gücünü uzun erimli bir perspektiften ele alabilen sosyal bilim mesaisine olan ihtiyaç belki de her zamankinden daha hissedilir duruma geldi. Bu, hem yaşanan felaket karşısında herkes için daha iyi ve daha yaşanabilir bir gelecek vizyonundan yoksun bir projeciliğin tuzağına düşmemek hem de afetle birlikte gelen toplumsal kriz haline karşı sürdürülebilir dayanışma ağları örmek açısından gerekli. Dolayısıyla sosyal bilimlerin bir kez daha özdüşünümsel bir tutumla dönüp kendisine bakmasının elzem olacağı ve öte yandan, utançtan gelen suskunluğun yaratacağı boşluğun muhtelif projeciliklerin sesleriyle doldurulabileceği bilinciyle artık konuşmamızın gerekeceği günler bizleri bekliyor.

Bizler de bu amaç doğrultusunda, Strata'nın 12. sayısını daha önce İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinde genç araştırmacıların yapmış oldukları sunumlardan seçtiğimiz örnek makalelere ayırmaya karar verdik. Bu sene yedincisini gerçekleştirmeyi planladığımız İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi, sosyal bilimlerin farklı alanlarından katılımcıların giderek artmasıyla birlikte zenginleşen tartışma başlıklarıyla, her şeyden önce araştırmacıların kendi disiplinler sınırlarına hapsolup toplumsal olguların karmaşıklığını, çok boyutluluğunu ve ilişkiselliğini göz ardı eden tözcülüklere düşmesi ihtimaline karşı bir müdahale niteliği taşıyor. Bununla birlikte kongre, Türkiye'nin farklı kentlerinden sosyal bilimcilere ortak bir çatı altında bir araya gelip hem ülkenin ve akademinin gündemindeki toplumsal meseleler hem de bunları ele almanın çeşitli ve yöntemleri üzerine birlikte akıl yürütme fırsatı sunarak, akademik yalnızlaşmanın beraberinde getirmesi muhtemel dar görüşlülüğün önüne set çekme amacını sürdürüyor.

İlk üçünü Pierre Bourdieu Sempozyumu adı altında Adnan Menderes, Pamukkale ve Denizli Üniversitelerinde hayata geçirdiğimiz ve 2017 yılında

Yeditepe Üniversitesi'nde gerçekleştirilen dördüncü buluşma ile birlikte İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi alan kongreler, bu sayede hem Pierre Bourdieu'yü merkeze alan araştırma ve tartışma gündeminin ötesine geçmiş hem de düzenleme kurulunda yer alan çekirdek kadro dışından katılımcılara açık hale gelmiştir. O günden bugüne farklı şehir ve üniversitelerde gerçekleştirilen toplam altı kongrede genç araştırmacılara, araştırma mesaisiyle meşgul olurlarken önlerine çıkması muhtemel engeller karşısında tözcülüğün ya da iradeciliğin ayartmalarına kapılmadan ilişkisel bir perspektifi geliştirmeleri ve sürdürmeleri yolunda destek olmak amacıyla teşvik ödülleri verdik ve vermeye devam ediyoruz.

İlişkisel Sosyal Bilim Kongrelerinde sunulmuş ve bazıları bizzat teşvik ödülü almış bazıları da kongre boyunca adından en çok söz ettirmiş bildiriler arasından yaptığımız bu seçkinin de benzer bir hedefin peşinden gittiğini söyleyebiliriz. Dahası, Strata'ta ilki elinizdeki sayı olmak üzere, düzenli aralıklarla yayımlamayı planladığımız bildiri seçkileri, kongre ve dergi arasındaki rabıtayı organik ve sürekli kılmaya, bu sayede dergide ve kongrelerde devam eden tartışmaların ve araştırma gündemlerinin birbirini besleyebileceği bir mekanizma tesis etme amacı taşıyor.

Elinizdeki seçkiyi yayına hazırlarken, dergide yer vereceğimiz araştırmaların İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinde her yıl arttığını gözlemlediğimiz tema ve yöntem çeşitliliğini yansıtmaya özen gösterdik. Bu bağlamda bu sayıdaki makaleler hegemonik erkeklik ve sağlık ilişkisinden sınır turizmine, yazılım işçilerinin emek süreçlerinden lise öğrencilerinin kültürel katılım bağlamında sergiledikleri örüntülere, farklı araştırma gündemlerine sahip olmanın yanı sıra, hep birlikte ele alındıklarında ilişkisel sosyal bilimlerin alet çantasındaki metodolojik zenginlik konusunda da fikir veriyor.

Dergimizin bu sayısı, editörlerimiz Vefa Saygın Öğütle ve Özlem Akkaya ile yapılan, İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinin ilk günden bugüne gelişiminin muhasebesini yapan ve kongrenin ileride izlemesi muhtemel yollar hakkında öngörüler içeren söyleşiyle sizlere merhaba diyor.

Ahmet Gire'ye ait olan ilk çalışma, kendisinin Ester Ruben'le birlikte 2021 yılında Covid pandemisi nedeniyle çevrimiçi gerçekleştirdiğimiz V. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresi'nde yaptığı "Maddi Olmayan Emeğin Emek Süreci: Yazılım İşçileri" başlıklı sunumun genişletilmiş ve gözden geçirilmiş halini içeriyor. Gire'nin "Proje Yönetim Metodolojileri ve Yazılım Emek Süreçlerinin İncelenmesi" başlığını verdiği bu çalışma, yazarın bizzat yazılım emekçisi olarak yaşadığı deneyimlerinden de beslenerek yazılım üretiminde emek sü-

recinin tasarımıyla bu sürecin pratikteki işleyişi arasındaki ihtilaflı ilişkiye ışık tutuyor.

Aynı kongreye “Covid-19 Salgınında Erkeklik, Sağlık ve İktidar İlişkisi” sunumuyla katılan Pınar Sarıgöl, elinizdeki sayıdaki “Hegemonik Erkekliğin Covid-19 İle İmtihani” üst başlıklı makalesinde hegemonik erkekliğin kendini sağlık, beden ve hijyenle ilişkisi üzerinden yeniden tanımlamasının ve yeniden üretiminin tarihsel bağlamı olarak Covid-19 pandemi sürecine odaklanıyor.

“Döngüsel Sınır Turizmi ve Motilite (Hareketlilik) Sermayesi” üst başlığını taşıyan ve Esen Burcu Özcan’a ait olan bir sonraki makale ise, yazarın 2022 yılında İstanbul Gedik Üniversitesindeki VI. İlişkisel Sosyal Bilimler Kongresinde gerçekleştirdiği ve teşvik ödülüne hak kazanan sunumundan hareketle, ilişkisel mobilite çalışmaları literatürünün başlıca kavramlarından biri olan “motilite”yi Sarp sınır kapısı örneği üzerinden yeniden ele alıyor.

Bir diğer çalışma ise aynı kongrede ikinci teşvik ödülünü kazanan Saim Buğra Kurban’a ait. Kurban, “Türkiye’de Gençlerin Kültürel Katılım Örüntülerine Etki Eden Faktörler” başlığını verdiği çalışmada lise öğrencisi gençlerin kültürel katılımlarının nasıl şekillendiğini mercek altına alıyor ve Marmara Bölgesindeki 29 liseden 2.043’ün öğrencinin katılımıyla gerçekleştirdiği araştırmada gençlerin kültürel katılım örüntülerini açıklamada sosyo-ekonomik statü, annenin eğitim durumu ve yaşanan çevrenin önemine dikkat çekiyor.

Bu sayıda İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinde sunulan araştırmaların yanı sıra, derginin önceki sayılarında birçok kez hayata geçirdiğimiz bir pratiği tekrarlayarak, sosyal bilimlerde ilişkisel paradigmanın gelişiminde kritik rol oynamış ve oynamakta olan sosyologlardan birinin çevirisine de yerdik. Loïc Wacquant “Ringdeki Yıkım” üst başlıklı ve meşakkatli bir saha mesaisine dayanan bu çalışmada, boks endüstrisinde “profesyonel rakip” olarak tanımlanmış tipin oluşumunda habitusun rolüne ışık tutmak amacıyla, bu sıfatı üstlenmiş Chicago’lu bir boksörün hayat hikayesini yeniden dokuyor.

Son olarak bu sayıda Çiler Çilingiroğlu’nun, Michael Shanks ve Christopher Tilley’in Türkçesi 2022’de Phoenix Yayınevi’nce yayımlanan *Arkeolojinin Yeniden İnşası: Teori ve Pratik* başlıklı kitapları hakkındaki değerlendirmesini okuma şansına sahip olacaksınız. Çilingiroğlu’nun da dikkat çektiği üzere başlıca derdi, post-pozitivist, yorumlayıcı ve refleksif bir arkeoloji teorisi ve pratiğinin nasıl olması gerektiği üzerine bir tartışma yürütmek olan kitap, ilk olarak 30 yıl önce yayımlanmasına karşın bugün dahi Türkiye’de arkeoloji teorisi ala-

nında çalışmak isteyen akademisyenler ve öğrenciler için bir başucu kaynağı olma niteliğini taşıyor.

Zor ve çetin bir dönemde, yoğun bir mesai sonrasında bir araya getirmeyi başardığımız bu kongre bildirileri seçkisinin, hem özel olarak İlişkisel Sosyal Bilimler Kongrelerinin hem de genel olarak ilişkisel sosyal bilim pratiğinin gelecekte izleyebileceği yolların kapsamı ve çeşitliliği hakkında fikir verici ve yol gösterici olmasını umar, keyifli okumalar dileriz.

Özlem Akkaya

İstanbul, 2023